

Valstybinio audito ataskaitos santrauka

LĖŠŲ IR TURTO VALDYMAS KAUNO TARDYMO IZOLIATORIUJE

2017 m. gegužės 31 d. Nr. VA-2017-P-40-3-13

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

SANTRUMPOS IR SĄVOKOS

Disponavimas turtu – teisė turtą parduoti, kitaip perleisti, taip pat išnuomoti, įkeisti arba kitokiu būdu keisti jo teisinę būklę¹.

Finansų kontrolė – viešojo juridinio asmens vidaus kontrolės sistemos dalis, kuria siekiama užtikrinti viešojo juridinio asmens ūkinės veiklos teisėtumą ir patikimo finansų valdymo principų – ekonomiškumo, efektyvumo, rezultatyvumo bei skaidrumo – laikymąsi².

Inventorizacija – turto ir įsipareigojimų patikrinimas ir jų faktiškai rastų likučių palyginimas su buhalterinės apskaitos duomenimis³.

Kalėjų departamentas – Kalėjų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos.

Turtas – materialiosios, nematerialiosios ir finansinės vertybės, kurias valdo ir naudoja ir (arba) kuriomis disponuoja ūkio subjektas ir kurias naudojant tikimasi gauti ekonominės naudos⁴.

Turto likvidavimas – Vyriausybės nustatyta tvarka nurašyto turto išvežimas į sąvartyną arba jo sunaikinimas⁵.

Turto naudojimas – naudingųjų turto savybių taikymas tenkinti naudotojo poreikius⁶.

Turto nurašymas – Vyriausybės nustatyta tvarka įformintas turto išėmimas iš apyvartos ar sandėliavimo vietų, kai šis turtas perleidžiamas arba likviduojamas⁷.

Turto valdymas – teisė įstatymų nustatyta tvarka daryti turtui fizinį ir ūkinį poveikį⁸.

Vidaus kontrolė – viešojo juridinio asmens vadovo sukurta visų kontrolės rūšių sistema, kuria siekiama užtikrinti viešojo juridinio asmens veiklos teisėtumą, ekonomiškumą, efektyvumą, rezultatyvumą ir skaidrumą, strateginių ir kitų veiklos planų įgyvendinimą, turto apsaugą, informacijos ir ataskaitų patikimumą ir išsamumą, sutartinių ir kitų įsipareigojimų tretiesiems asmenims laikymąsi bei su visa tuo susijusių rizikos veiksnių valdymą⁹.

Viešojo sektoriaus subjekto finansinių ataskaitų rinkinys – periodiškai rengiamas teisės aktų nustatytų ataskaitų rinkinys, kuriame pateikiami finansiniai duomenys pagal viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartų nustatytą formą apie viešojo sektoriaus subjekto finansinę būklę, veiklos rezultatus, pinigų srautus¹⁰.

¹ Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas, 1998-05-12 Nr. VIII-729 (2014-03-25 įstatymo Nr. XII-802 redakcija), 2 str. 1 p.

² Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymas, 2002-12-10 Nr. IX-1253, 2 str. 2 p.

³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999-06-03 nutarimu Nr. 719 (2014-10-03 nutarimo Nr. 1070 redakcija) patvirtintos Inventorizacijos taisyklės, 5.2 p.

⁴ Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymas, 2001-11-06 Nr. IX-574, 2 str. 17 p.

⁵ Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas, 1998-05-12 Nr. VIII-729 (2014-03-25 įstatymo Nr. XII-802 redakcija), 2 str. 7 p.

⁶ Ten pat, 2 str. 8 p.

⁷ Ten pat, 2 str. 9 p.

⁸ Ten pat, 2 str. 11 p.

⁹ Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymas, 2002-12-10 Nr. IX-1253, 2 str. 7 p.

¹⁰ Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2007-06-26 Nr. X-1212, 2 str. 26 p.

SANTRAUKA

Kalėjimų departamentas ir 17 jam pavaldžių įstaigų įgyvendina nacionalinę bausmių vykdymo ir probacijos politiką, kuria siekiama, kad bausmių vykdymas būtų skirtas perauklėti nusikaltimą padariusį asmenį, kad bausmę atlikę asmenys geriau įsiliėtų į visuomenės gyvenimą; taip pat siekiama modernizuoti laisvės atėmimo vietų veiklą ir veiklos metodus, keisti požiūrį į nuteistąjį.

Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos metodiškai vadovauja ir kontroliuoja probacijos tarnybų ir laisvės atėmimo vietų įstaigų veiklą¹¹.

Atlikdami 2016 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių ir 2016 metų valstybės biudžeto vykdymo vertinimo auditą¹², Kauno tardymo izoliatoriuje nustatėme reikšmingas lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo ir apskaitos tvarkymo rizikas.

Įvertinę rizikos veiksnius, turinčius įtakos tam tikroms audito sritims, atlikome auditą Kauno tardymo izoliatoriuje. Audito tikslas – įvertinti 2016 metų biudžeto lėšų naudojimą ir valstybės turto valdymą, naudojimą ir disponavimą juo, sandorius su trečiaisiais asmenimis ir įsipareigojimų vykdymą Kauno tardymo izoliatoriuje. Izoliatorius įgyvendina valstybės politiką vykdant kardomąją priemonę – suėmimą ir laisvės atėmimo bausmes, taip pat vykdo nuteistųjų elektroninio stebėjimo operatoriaus funkcijas¹³.

Šio audito rezultatai parodė, kad finansinė ir kita informacija nesudaro pagrindo priimti pagrįstus lėšų ir turto valdymo sprendimus, biudžeto lėšos ir valstybės turtas naudojami neatsakingai. Vidaus kontrolė, įskaitant ir finansų kontrolę, neužtikrina, kad izoliatoriuje veikla būtų vykdoma įstatymų, kitų teisės aktų nustatyta tvarka, biudžeto lėšos, valstybės turtas bei įsipareigojimams tretiesiems asmenims būtų apsaugoti nuo sukčiavimo, iššvaistymo, pasisavinimo, neteisėto valdymo ar kitų neteisėtų veikų, būtų laikomasi patikimo finansų valdymo principų.

Teisingumo ministerija formuoja bausmių vykdymo ir probacijos politiką, kurią įgyvendina jai pavaldus Kalėjimų departamentas. Todėl apie nustatytus dalykus informavome Teisingumo ministeriją, kurios priimti veiksmai, sprendžiant susidariusią situaciją, bus taip pat vertinami.

Įvertinę audito metu surinktus įrodymus, pateikiame valstybinio audito išvadas ir rekomendacijas.

IŠVADOS

1. Kauno tardymo izoliatoriaus finansinė ir kita informacija nesudaro pagrindo priimti pagrįstus lėšų ir turto valdymo sprendimus, nes apskaitos sistema neužtikrina, kad duomenys apie turtą ir įsipareigojimus būtų patikimi – reikšminga dalis buhalterinės apskaitos duomenų apie ilgalaikį materialųjį turtą, atsargas ir įsipareigojimus nėra patikima ir pagrįsta inventorizacijos duomenimis, finansinės ataskaitos nerodo tikro ir teisingo vaizdo, nes jose pateikta apskaitos informacija nėra atsekama, tinkama, palyginama, išsami, naudinga vidaus ir išorės informacijos

¹¹ Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2012-02-28 įsakymu Nr. 1R-58 patvirtinti Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos nuostatai, 1 p.

¹² Auditas bus baigtas 2017 m. III ketvirtį.

¹³ Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2014-03-06 įsakymu Nr. 1R-65 patvirtinti Kauno tardymo izoliatoriaus nuostatai, 1 p.

- vartotojams, nenaudojamas turtas nenurašomas, nelikviduojamas ar kitaip nerealizuojamas. Tokia turto ir lėšų apskaitos sistema neprišėdė prie tinkamos turto ir lėšų apsaugos nuo galimo jo iššvaistymo, pasisavinimo ir kitų neteisėtų veikų (1 skyrius).
2. Kauno tardymo izoliatorius neatsakingai disponavo jam priklausančiu turto, nes turtą išnuomojo ir perdavė naudoti teisės aktuose nenustatytais atvejais ir būdais. Dėl to negavo pajamų iš turto naudojimo, apmokėjo su perduoto turto naudojimu susijusias išlaidas, sudarė galimybes privačiam juridiniam asmeniui gauti naudą nekonkurencinėmis sąlygomis (2 skyrius):
 - 2.1. leido maitinimo paslaugą teikiančiam privačiam juridiniam asmeniui neatlygintinai naudoti izoliatoriui priklausančiomis patalpomis ir jose esančiu turto, dėl to negavo 1,5 tūkst. Eur pajamų. Be to, apmokėjo privataus juridinio asmens patirtas 1,5 tūkst. Eur komunalinių mokesčių išlaidas;
 - 2.2. leido naują įrenginį (11,7 tūkst. Eur) naudoti turto nuomininkui, nepakeitęs nuomos sutarties ir neperskaičiavęs nuomos mokesčio, todėl negavo 2 tūkst. Eur pajamų; 2016 ir 2017 metais pratęsdamas turto nuomos sutartį neperskaičiavo nuompinigių dydžio kitiems metams;
 - 2.3. sudarė su maitinimo paslaugą teikiančiu privačiu juridiniu asmeniu papildomą susitarimą prie turto nuomos sutarties ir suteikė jam teisę naudoti išsinuomotą valstybės turtą teikti kitai paslaugai, nesusijusiai su pagrindine, taip sudarė galimybę privačiam juridiniam asmeniui gauti naudą nekonkurencinėmis sąlygomis;
 - 2.4. 2016 metais pasibaigus nuomos sutarčiai, jos nepratęsė ir leido privačiam juridiniam asmeniui ir toliau nuomoti patalpas, nors visi sutarties pakeitimai turėjo būti pasirašyti sutarties šalių;
 - 2.5. suteikė teisę kitai Kalėjų departamentui pavaldžiai įstaigai – Kauno probacijos tarnybai naudoti patalpas nesant teisinio pagrindo.
 3. Kauno tardymo izoliatoriuje remonto darbų planavimo ir vykdymo sistema yra ydinga. Remonto darbai planuojami netinkamai, nepagrįsti realiu poreikiu, nesudaromos darbų sąmatos, nenurodomos konkrečioms darbams reikalingos statybinės medžiagos. Vykdydami remonto darbus, nekontroliuojami įsigyjamų ir naudojamų prekių ir statybinių medžiagų kiekiai, jų sunaudojimas nepagrįstas dokumentais, statybinės medžiagos nurašomos nesilaikant statybinių medžiagų sunaudojimo patvirtintų normų, nenurodoma, kokiems remonto darbams jos buvo sunaudotos. Sandėlio dokumentai nerodo faktinio turto kiekio, nes didžioji dalis prekių ir statybinių medžiagų nurašoma atlikus ne konkrečius darbus, o tik prieš metinę inventurizaciją. Netinkamai vykdoma turto kiekio, kokybės ir sutarčių sąlygų kontrolė, nes negautas turtas registruojamas apskaitoje. Taip sudaromos prielaidos lėšas ir turtą naudoti netaupiai ir neracionaliai (3 skyrius).
 4. Kauno tardymo izoliatoriuje priimami sprendimai dėl lėšų naudojimo ir įsipareigojimų tretiesiems asmenims pažeidžia teisėtumo ir patikimo finansų valdymo principus, biudžeto lėšos naudojamos neatsakingai (4 skyrius):
 - 4.1. 2016 metais turėdamas didelį turto likutį, pirko tos pačios rūšies turtą, nors jis tais metais buvo nenaudojamas ar mažai naudojamas įstaigos veikloje, ir taip metų pabaigoje turto likučius padidino beveik 3 kartus;
 - 4.2. neturėdamas sutartyse numatytos prievolės ir neįvertinęs lėšų praradimo rizikos, izoliatorius biudžetinių metų pabaigoje iš anksto sumokėjo visą sutartyse nurodytą sumą (57 tūkst. Eur) tiekėjams, nors pastarieji nepateikė tinkamo prievolių įvykdymo užtikrinimo;
 - 4.3. siekdamas gauti finansavimą pastatų modernizavimui, izoliatorius įsigijo energetinio audito ir investicinio projekto parengimo paslaugas (11,9 tūkst. Eur) iš privataus juridinio asmens, kuris neturėjo teisės atlikti energetinius auditus; sudarė ydingą sutartį, kuri leido

privačiam juridiniam asmeniui be izoliatoriaus sutikimo pasitelkti trečiuosius asmenis atlikti energetinį auditą;

- 4.4. sumokėjo 2,1 tūkst. Eur už paslaugą, kuri nebuvo suteikta (neparengtas pastato, esančio Kęstučio g. 37, Kaune, investicijų projektas), neapskaičiavo ir nepareikalavo 1,4 tūkst. Eur delspinigių. Neturėdamas visų reikiamų dokumentų, izoliatorius negalės pateikti paraiškos gauti finansavimą minėto pastato modernizavimui, todėl egzistuoja tikimybė, kad iš valstybės biudžeto sumokėti 3,7 tūkst. Eur bus panaudoti neracionaliai;
- 4.5. izoliatorius sudarė galimybę darbuotojams mokėti priemokas už papildomų darbų atlikimą visus metus, nes nenaikino daugiau kaip vienerius metus neužimtų pareigybių, funkcijos nepriskyrė ją atliekančiam įstaigos darbuotojui; be to, darbuotojams nepagrįstai skyrė priemokas, kurios jiems nepriklauso (7,4 tūkst. Eur), ir už darbus, kurie faktiškai nebuvo atlikti (1,9 tūkst. Eur).

REKOMENDACIJOS

Siekiant užtikrinti Kauno tardymo izoliatoriaus turto ir lėšų teisėtą ir teisingą valdymą, naudojimą ir disponavimą jais, taip pat turėti teisingus apskaitos duomenis, įsitikinti lėšų ir prisiimtų įsipareigojimų pagrįstumu, rekomenduojame:

Kalėjimų departamentui

1. Užtikrinti, kad būtų atlikta Kauno tardymo izoliatoriuje esančio viso turto, atsargų ir įsipareigojimų inventorizacija ir, atsižvelgiant į inventorizacijos rezultatus, būtų nustatyti teisingi apskaitos duomenys (1, 3 išvados).
2. Imtis veiksmų dėl kaltų asmenų atsakomybės nustatymo ir izoliatoriui padarytos žalos išieškojimo (2, 4 išvados).

Kauno tardymo izoliatoriui

3. Siekiant mažinti įstaigos valdymo išlaidas, pertvarkyti Kauno tardymo izoliatoriaus personalo struktūrą: atsisakyti pareigybių, nebūtinų izoliatoriui pavestų funkcijų vykdymui užtikrinti, ir papildyti darbuotojų pareigybės aprašymus jų atliekamomis funkcijomis (4 išvada).

Rekomendacijų įgyvendinimo priemonės ir terminai pateikti rekomendacijų įgyvendinimo plane.